

**Національний
університет
біоресурсів і
природокористування
України**

**Факультет
ветеринарної
медицини**

НДІ Здоров'я тварин

**«ЄДИНЕ ЗДОРОВ'Я – 2022»
Матеріали Міжнародної наукової конференції**

**22-24 вересня 2022 р.
НУБіП України, м. Київ**

УДК: 619:638.1

**ДИНАМІКА ПОШИРЕННЯ ВАРООЗУ БДЖІЛ ЧЕРЕЗ
10-РІЧЧЯ**

Литвиненко В.М.¹, кандидат ветеринарних наук, доцент.

**Литвиненко О.П.², канд. вет. наук, с.н.с, завідувач науково дослідного
паразитологічного відділу**

*¹Національний університет біоресурсів і природокористування України,
м. Київ*

*²Державний науково-дослідний інститут з лабораторної діагностики та
ветеринарно-санітарної експертизи, м. Київ*

Захворювання бджіл спричиняють значні економічні збитки галузі та відображають екологічний стан територій існування найбільш поширеною хворобою медоносних бджіл в Україні є варооз. Кліщ *Varroa destructor*, за сьогодення, розглядається як основна біотична загроза для *A. mellifera* європейського походження. Популяція кліща може призвести до втрати бджолиній сім'ї за перший рік паразитування. У межах пасіки варооз призводить до прояву вірусних хвороб, сприяє чутливості до отруень інсектицидами, збільшує матеріальні і трудові витрати на проведення противароозних заходів.

Метою роботи було показати зміни динаміки епізоотичного процесу вароозу порівнюючи інвазованість бджолиних сімей в областях України через десятиріччя. Матеріалом для статистичного аналізу слугували річні форми звітності № 2-Вет "Звіт про роботу державних лабораторій ветеринарної медицини".

Аналіз епізоотичних показників для визначення динаміки епізоотичного процесу вароозу проводили за 2008-2011 та 2018-2021 роки. Так протягом 2008-2011 рік було проведено 503241 досліджень з них позитивний результат було

отримано в 19857 випадках, середня інвазованість вароозом бджіл за період з 2008 по 2011 роки склала 3,8 %. Рівень інвазованості за даний період часу коливався в межах від 1,2 до 5,1 %.

За період 2018-2021 роки було проведено 503166 досліджень з них позитивний результат було отримано в 11988 випадках, середня інвазованість бджіл вароозом в Україні за період з 2018 по 2021 роки склала 2,4 %.

Зниження інвазованості вароозу з 3,8 до 2,4 % спостерігається за поліпшення епізоотичної ситуації на півночі і центрі України у Київській, Житомирській, Чернігівській, Сумській, Чернівецькій, Одеській, Вінницькій, Черкаській, Полтавській та Харківській області, однак за ці роки погіршилася ситуація на півдні України у Херсонській, Запорізькій і Донецькій області.

Лабораторіями Держпродспоживслужби проведені планові дослідження відібраного матеріалу від 182740 бджолиних сімей. Широкий вибір лікувально профілактичних препаратів зареєстрованих в Україні дозволяє розробити більш ефективні схеми та техніки противароозних обробок бджолиних сімей на пасіках. Однак певна хаотичність та розрізненість наукових і виробничих досліджень не дозволяє знизити інвазивність *V. destructor* по всій Україні.

Відповідно рівня інвазованості найбільш ураженими областями України в 2018-2021 рр. виявилися Волинська, Рівненська, Кіровоградська, Донецька, Запорізька, Херсонська рівень інвазованості в яких більший за 4,5 %. У тимчасово благополучній зоні ризику за роки досліджень стабільно залишається Закарпатська та Львівська область з розвинутим пакетним бджільництвом, за якого проводяться весняні противароозні обробки бджолиних сімей.

Результати досліджень 2018-2021 років говорять про більш ретельне відношення пасічників до потреб контролю інвазованості бджолиних сімей кліщем *V. destructor*, а також потребу ширшого впровадження весняних противароозних обробок. Спроможність лабораторій Держпродспоживслужби провести громісткий об'єм досліджень як за державні кошти, так і за кошти приватних осіб має суттєвий вклад в покращенні епізоотичної ситуації з вароозу.